BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ВЛАДА

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
GOVERNMENT

Broj: 03-02-536/2026
Sarajevo, 21.10.2026. godine

PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

- Predstavnički dom -

- Dom naroda -

Poštovani,

U skladu sa članom IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u vezi sa članom 172. stav (1) Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH", br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i sa članom 164. stav (1) Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH", br. 27/03, 21/09, 24/20 i 60/24), radi razmatranja i usvajanja po skraćenom postupku, dostavljam Vam **PRIJEDLOG ZAKONA O GRADU KISELJAK,** koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 72. sjednici, održanoj 20.10.2026. godine.

Prijedlog zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine u printanoj i elektronskoj formi (CD).

S poštovanjem,

BOSNA I HERCEGOVINA - FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE * VLADA * Sarajevo 1

PREMIJER
Nermin Nikšić

Prilog:
- Prijedlog zakona na bosanskom jeziku (CD)
- Izjava o usklađenosti
- Obrazac broj 2
- Obrazac IFP-NE

Co: Federalno ministarstvo pravde
gosp. Vedran Škobić, ministar

Adresa: Hamdije Čemerlića 2, 71000 Sarajevo
Tel.: +387 33 66 44 49, Fax.: +387 33 21 24 11, +387 33 66 72 69
www.fbihvlada.gov.ba
e-mail: sekretar@fbihvlada.gov.ba

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA

PRIJEDLOG

Z A K O N
O GRADU KISELJAK

Sarajevo, oktobar 2026. godine

PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO SKRAĆENOM POSTUPKU

Kako se radi o Zakonu koji nije složen i obiman predlažemo da se isti u skladu sa članom 172. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i članom 164. Poslovnika Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/03, 21/09, 24/20 i 60/24), razmatra po skraćenom postupku.

ZAKON
O GRADU KISELJAK

Član 1.
(Predmet Zakona)

U skladu sa uvjetima iz člana 5. stav (2) Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09) ovim zakonom se uspostavlja Grad Kiseljak, određuje njegova teritorija, propisuje svojstvo, organi, način izbora gradskog vijeća i gradonačelnika, uređuje donošenje privremene statutarne odluke, donošenje statuta, raspisivanje izbora i druga pitanja od značaja za primjenu ovog zakona.

Član 2.
(Teritorija)

Teritoriju Grada Kiseljak čine sva naseljena mjesta, koja su se prema evidenciji Federalnog zavoda za statistiku nalazila u okviru Općine Kiseljak na dan stupanja na snagu ovog zakona.

Član 3.
(Svojstvo)

Grad Kiseljak je jedinica lokalne samouprave i ima svojstvo pravne osobe.

Član 4.
(Samoupravni organi)

(1) Samoupravni organi Grada Kiseljak su Gradsko vijeće i gradonačelnik.
(2) Samoupravni organi Grada Kiseljak poslove iz svoje nadležnosti vrše u skladu sa ustavom, zakonom i Statutom Grada.
(3) Mandat vijećnika Gradskog vijeća i gradonačelnika je četiri godine.

Član 5.
(Gradsko vijeće)

(1) Organ odlučivanja Grada Kiseljak je Gradsko vijeće.
(2) Broj članova Gradskog vijeća određuje se Statutom Grada u skladu sa zakonom.
(3) Gradsko vijeće Grada Kiseljak bira se demokratskim putem na neposrednim i tajnim izborima na području cijelog grada.

Član 6.
(Gradonačelnik)

(1) Izvršni organ Grada Kiseljak je gradonačelnik.
(2) Gradonačelnik Grada Kiseljak bira se u skladu sa Zakonom o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika općina u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 19/08).

Član 7.
(Statut)

(1) Grad Kiseljak ima Statut.
(2) Statutom Grada Kiseljak propisuje se i uređuje samoupravni djelokrug Grada, njegova obilježja, sjedište, javna priznanja, organizacija, ovlaštenja i način rada njegovih organa, međusobni odnosi Gradskog vijeća i gradonačelnika, oblici neposrednog odlučivanja građana, saradnja sa drugim jedinicama lokalne samouprave i druga pitanja od značaja za Grad.
(3) Statut Grada Kiseljak mora biti u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, Ustavom Srednjobosanskog kantona i federalnim i kantonalnim zakonodavstvom.
(4) Statut Grada Kiseljak priprema i usvaja Gradsko vijeće dvotrećinskom većinom vijećnika Gradskog vijeća.

Član 8.
(Pravno sljedništvo)

(1) Grad Kiseljak je pravni sljednik Općine Kiseljak i ima zakonom određene nadležnosti grada i preuzima nadležnosti, prava, obaveze i imovinu općine čiji je pravni sljednik.
(2) Vijećnici Općinskog vijeća Kiseljak i načelnik Općine Kiseljak, izabrani na lokalnim izborima održanim 6. oktobra 2024. godine, stupanjem na snagu ovog zakona, nastavljaju sa radom kao vijećnici Gradskog vijeća i gradonačelnik Grada Kiseljak.
(3) Općinski organi uprave i upravne organizacije, stručne i druge službe i drugi općinski organi, stupanjem na snagu ovog zakona nastavljaju sa radom kao organi i službe Grada Kiseljak.
(4) Javna preduzeća i javne ustanove, čiji je osnivač Općina, nastavljaju sa radom kao javna preduzeća i ustanove Grada Kiseljak.

Član 9.
(Privremena statutarna odluka)

Vijećnici izabrani na lokalnim izborima za Općinu Kiseljak održanim 2024. godine donijet će Privremenu statutarnu odluku Grada Kiseljak u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, koja će važiti do donošenja Statuta Grada.

Član 10.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

O B R A Z L O Ž E NJ E
PRIJEDLOGA ZAKONA O GRADU KISELJAK

I. - USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona je sadržan u odredbi člana IV. A. 5. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine gdje je propisano da Parlament Federacije Bosne i Hercegovine donosi zakone o obavljanju dužnosti u federalnoj vlasti i u odredbi člana 5. stav (2) Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09) gdje je propisano da se grad, osim Ustavom, uspostavlja federalnim zakonom, na osnovu sporazuma o udruživanju dviju ili više općina odnosno odluke općinskog vijeća općine koja ispunjava propisane kriterije iz stava (1) ovog člana, a koja ima najmanje 30.000 stanovnika, odnosno u čijem gradskom centru kao zaokruženom urbanom području živi najmanje 10.000 stanovnika. Također, stavom 3. istog člana je propisano da grad u smislu ovog zakona predstavlja sjedište kantona i u slučaju neispunjavanja uvjeta iz stava (2) ovog zakona. Budući da je Općinsko vijeće Općine Kiseljak usvojilo Odluku o proglašenju Grada Kiseljak broj: 01/1-04-7140/23 od 19.12.2023. godine, to su bili ispunjeni svi uvjeti za izradu ovog zakona.

Napominjemo da je članom VI A.1. (1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine koji je dodan Amandmanom XVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 13/97) utvrđeno:

„VII GRADSKE VLASTI

Član 1.

Za područje dviju ili više općina koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim potrebama građana formira se grad kao jedinica lokalne uprave i samouprave u skladu sa federalnim zakonom.“

Iz navedenog člana Ustava Federacije Bosne i Hercegovine vidljivo je da je Ustav izrazom „formira se“ propisao obavezu formiranja grada za područja dvije ili više općina koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim potrebama građana i predstavlja imperativnu normu, s tim da je ustavotvorac dalje propisao da se grad formira u skladu sa federalnim zakonom.

Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 49/06 i 51/09), propisano je u članu 5. slijedeće:

„Član 5.

Grad je jedinica lokalne samouprave koja predstavlja urbanu, infrastrukturnu cjelinu povezanu svakodnevnim potrebama stanovništva.

Grad se, osim ustavom, uspostavlja federalnim zakonom na osnovu sporazuma o udruživanju dviju ili više općina, odnosno odluke Općinskog vijeća općine koja ispunjava propisane kriterije iz stava 1. ovog člana, a koja ima najmanje 30.000

stanovnika, odnosno u čijem gradskom centru kao zaokruženom urbanom području živi najmanje 10.000 stanovnika.

Grad u smislu ovog zakona predstavlja sjedište kantona i u slučaju neispunjavanja uslova iz stava 2. ovog člana.

Izuzetno od uslova iz st. 1. i 2. ovog člana, gradom se može proglasiti općina od posebnog historijskog i kulturnog značaja.“

Iz navedenih odredaba Ustava i Zakona slijedi zaključak da Ustav propisuje imperativnu normu za formiranje grada u određenim situacijama, ali ne zabranjuje formiranje grada u bilo kojoj situaciji, nego je to ostavljeno zakonodavcu da uredi federalnim zakonom.

Zakonodavac je, polazeći od tog ustavnog ovlaštenja Zakonom o principima lokalne samouprave predvidio mogućnost formiranja grada i na području jedne općine, na osnovu odluke općinskog vijeća uz ispunjavanje određenih uvjeta (da je općina urbana infrastrukturna cjelina povezana svakodnevnim potrebama građana) i da ima najmanje 30.000 stanovnika od čega u gradskom centru živi 10.000 stanovnika.

Osim toga utvrđeno je da se gradom može proglasiti općina od posebnog historijskog i kulturnog značaja, što svakako Općina Kiseljak jeste, te se na osnovu toga u smislu Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine smatra gradom.

II. - RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Sveobuhvatni prikaz ovog kraja bio je predmetom istraživanja sredinom prošlog stoljeća, iz kojih je nastao hvale vrijedan rad (knjiga) "Lepenica — priroda, stanovništvo, privreda i zdravlje", koju je 1963. godine izdalo Naučno društvo BiH.

Prvi lokalitet naučno obrađen je naselje koje potječe još iz mlađeg kamenog doba, nalazilo se na prostoru grada, između Kiseljačke katoličke crkve i zgrade Hotela «Dalmacija», te jedno koje se nalazilo na Han Ploči. Mada se s dosta istine može reći kako ima još lokaliteta takvih ili slične vrijednosti, ali manje istraženih. Ako bi se studioznije istraživalo brojne prethistorijske gradine i naselja (Bijele vode kod Podastinja, Crkvina kod Podastinja, Gradac kod Višnjice, Gradac kod Zabrđa, Gradina kod Brestovska, Gradina kod Duhra, Gradina kod Ljetovika, Gradište kod Paleža, Han Ploča 1 i 2, Ispod Gradine kod Duhra, Kiseljak, Kosa kod Radanovića, Mali Okruglić kod Paleža, Okret kod Potkraja, Orlovača kod Boljkovića, Oštrik kod Kuliješa, Rat kod Draževića, Strašiva stijena kod Borine, Ukućevci kod Podastinja, Veliki gradac kod Žeželova i Zagrebnjača kod Han Ploče), te prethistorijski tumulusi (Karinjača kod Donjih Draževića, Kiseljak, Krivača kod Kiseljaka) zasigurno bi se dobila mnogo veća i jasnija slika o tom historijskom razdoblju.

Rimsko doba svakako predstavlja, bar kad su u pitanju materijalni ostaci, izuzetno razdoblje kiseljačkog kraja. Treba imati na umu sam zemljopisni položaj Kiseljaka koji je omogućivao izgradnju brojnih rimskih saobraćajnica, kao i blizinu rudokopa u užem i širem prostoru Kiseljaka. Tada je kiseljački kraj bio izuzetno važno saobraćajno središte. Najveće i najznačajnije naselje u blizini grada (Gromilak-Višnjica) bilo je

Stonelci (rudokop zlata izuzetne vrijednosti koji se nalazio na rimskoj prometnici od Salona (Solin) Argentaria Srebrenica). O tome govore nalazi miljokaza u Donjim Draževićima i na Kobiljači. Pored ove glavne i važne saobraćajnice još je bilo nekoliko prometnica koje su iz raznih smjerova prolazile ovim krajem. Zato ne čude ostaci brojnih rimskih naselja ili zgrada (Bijele vode kod Gornje Višnjice, Crkvina kod Gromiljaka, Glavica kod Kiseljaka, Gromiljak, Krčevine kod Kiseljaka, Krivača kod Kiseljaka, Kuliješ, Mravnjače kod Višnjice, Ocrkavka kod Homolja, Povratnica kod Podastinja, Višnjica, Zabrđe, Zgonovi kod Azapovića), rimskih refugija i utvrda (Crkvina kod Podastinja, Gradac kod Gromiljaka, Gradac kod Homolja, Gradac kod Višnjice), kasnoantičkih sakralnih objekata (Gradac iznad Višnjice, Rauševac, te Gradac iznad Homolja, gdje je tridesetih godina prošlog stoljeća otkopano nekoliko bazilika čija je kamena ornamentika u namještaju, posebno oltama bila bogato ukrašena u reljefu).

Također je otkriveno niz rimskih spomenika na prostoru Višnjice, Kiseljaka, Podastinja, Rauševca, itd., kao i kasnoantičke grobnice (Kiseljak, Kuliješ, Mravnjače kod Višnjice, itd.), te nalazi rimskog novca u Višnjici i na Humcu blizu Podastinja, gdje je nađen jedan od većih depoa (75 komada) rimskog novca iz vremena careva iz dinastije Antonina, počevši od Septimija Severa (193.-211. godine) do Galijena (253. - 268. godine). O tomu svjedoče ostaci na zidovima refugija, u koje su uzidani rimski nadgrobni spomenici, uz ostale i spomenik Gaja Manlija Honezima iz 1. do 2. stoljeća. U gradskom djelu Ukućevci 1908. godine je pronađena kaciga grčko-ilirskog tipa. Među ostalim nalazima sačuvan je jedan stećak u narodu poznat kao Biskupov grob, primjerci nakita, te tzv. konjanički grob, u Hambarinama iznad Podastinja rimski spremnici za žito, a na Gromiljaku tragovi naselja i pogona za ispiranje zlata, te ulomak sarkofaga iz kojeg se da zaključiti kako je tu bilo sjedište rudarske vlasti.

Tokom srednjovjekovnog razdoblja kiseljačko područje je ekonomski i politički vrlo važno središte, kao i župa Lepenica koja uz župu Vrhbosna postaje utemeljitelj srednjovjekovne Bosne.

Župa Lepenica prvi put se spominje u Povelji ugarsko-hrvatskog kralja Bele IV., izdatoj u Splitu 20. VII. 1244. godine, kojoj Kralj, u znak zahvalnosti, daruje imanje crkve sv. Mihovila u Rocilu (današnjem Rotilju) i u tom razdoblju kiseljačkim područjem prolazilo je nekoliko važnih saobraćajnih komunikacija koje su spajale Neretvu s Ugarskom, Split sa Središnjom Bosnom, te Hrvatsku s Kosovom. Ne čudi da u tom bogatom kraju imamo mnogo nalazišta i iz tog vremena, kojima najbolje svjedoče brojne nekropole stećaka (720), među kojima se posebno ističe stećak Radoja Radosalića, velikog kneza bosanskog, s lijepo izrađenim grbom i natpisom, koji se nalazi na groblju Brdanjak kod Zabrđa. Ulomak s toga stećka heraldičkim uratkom je današnji grb Općine Kiseljak. U naselju Milodraž održana su dva kraljevska vjenčanja: jedno od njih je udaja hercegovačke princeze Katarine Kosača Kotromanić, čiji 600-ti rođendan obilježavamo u ovoj godini i princa bosne Stjepana Tomaša, 26. maja 1448. godine. U XV. stoljeću Milodraž je bio ljetnikovac kraljeva Bosne. U ljetnikovcu 1421. godine kralj Tvrtko II. izdao je povelju Dubrovčanima.

Okupacijom i slomom Bosanskog kraljevstva od Osmanlija stanje ovog kraja se značajnije mijenja. Treba spomenuti kako je na brdu Milodraž osmanski osvajač Mehmed II. el Fatih, 28.5.1463. godine, izdao kustosu Bosne Srebrene, fra. Anđelu Zvizdoviću, carski ferman Ahd-namu o slobodi ispovijedanja rimokatoličke vjere ali s

naglaskom kako je ta sloboda na raspolaganju "dok su mu pokorni narod i fratri". Ovaj dokument se i danas čuva u Franjevačkom samostanu Fojnica. Od početka okupacije kiseljački kraj pripada nahiji Lepenica u sastavu Kadiluka Bobovac, koja se spominje 1469. i 1485. godine. Već sredinom 16. stoljeća ovaj kraj je priključen nahiji Kreševo za kratko vremena, a onda ulazi u sastav Visočke nahije.

Ovim krajem su prošli mnogi putopisci koji su ostavili vrijednu zaostavštinu opisujući kraj, naselja, privredu, a posebno mineralnu vodu i ljude. Među prvima od njih bio je slovenski diplomat, notar i prevoditelj Benedikt Kuripešić, putujući 1530. godine u izaslanstvu austrijskog cara Ferdinanda Osmanskim carstvom, napravio je putopisne bilješke koje je naredne godine objavio . U njegovom putopisu Kiseljak se spominje kao jedno od mjesta kroz koja je izaslanstvo prošlo (11.11.1530. godine). Vrijedan je i spomen Kiseljaka iz 1565. godine, u bilješci u Sarajevskom sidžilu, u kojoj je navedeno kako je izvjesni Hadži-Uvejs u Kiseljaku sagradio džamiju, karavan-saraj (han) i kuću za azape (stražare). Sidžil govori o popravci navedenih zgrada, za što je dozvolu od šerijatskog suda zatražio Isabalija, sin Ejnehanov, tadašnji upravitelj Hadži-Uvejsovog vakufa.

Godine 1659. Kiseljak, u jednoj od njegovih deset putopisnih knjiga, spominje putopisac Evliji Čelebiji (1511.-1678.). On opisuje «Nadomak sela (Turci su Kiseljak nazivali „Ekši Su", što u prijevodu s turskog jezika znači mineralna voda) izvire nekoliko vrela vode. Narav vode svakog vrela je različita; jedno od njih čovjeka sasvim otvara, više nego li ricinus, jedno vrelo sasvim čovjeka zatvara, jedno vrelo je dobro za svrab, lišaj i ostale kraste po tijelu, te za frenjak, jedno vrelo izgleda žuto, te ga siromasi meću u razna jela, pa jelo bude bolja nego s limunom i ružinim octom. Vodu iz ovog vrela i druge vode nazivaju „ljuta voda", ali svako vrelo ima drukčiji ukus. Od ovih voda pune trgovci od svake u boce i raznose od vilajeta do vilajeta». Kraći opis dao je 1785. godine austrijski obavještajac zastavnik Božić, koji u izvještaju piše kako se u mjestu Kisela Voda, kako naziva Kiseljak, uz lijevu obalu rijeke Lepenice, nalazi jedan han, te na širem području navodi druge hanove (Jehovac, Bilalovac) i naselja Lepenicu i Lugove. Treba spomenuti i dva biskupska popisa iz 18. stoljeća što ih objavljuju biskup fra Pavao Dragičević 1743. godine, inače Fojničanin, koji navodi stanje katolika u naseljima Ljetovik i Lepenica. Dok u drugom popisu, koji je 1768. godine napravio biskup fra Marijan Bogdanović, inače Kreševljak, također govori o stanju katolika u naseljima Ljetovik i Lepenica. I francuski konzularni službenici Maseliere i A. Chaumette des Fosses iz 1808. godine ostavili su zapisane dnevnike o boravku u kiseljačkom kraju, među ostalim mjestima u kojima su boravili u BiH. Oni pišu kako se mineralna voda otprema u Dubrovnik. Isto tako poznati francuski geolog Ami Boue opisuje 1836. i 1838. godine Kiseljak i njegovu čuvenu kiselu vodu. U svojim zapisima ju naziva izvrsnom vodom, te napominje kako Kiseljak preko ljeta posjećuje veliki broj ljudi. Godine 1846. kroz Kiseljak prolazi vitez Richard von Erco, koji u svojim zabilješkama navodi kako gosti u Kiseljak dolaze čak iz Carigrada.

Osnovni razlog i motiv gotovo svih posjeta Kiseljaku su vrela mineralne vode, koja će u narednim desetljećima postati glavni nositelj razvoja ovoga kraja. Fratar, književnik i prosvjetitelj fra Ivan Frano Jukić 1851. godine zapisao je kako se u Kiseljaku nalaze izvori najbolje mineralne vode u Bosni, gdje ljeti dolaze mnogi bolesnici iz Bosne, Hercegovine, Srbije i Dalmacije i piju ovu vodu.

Isto tako vrijedno je spomenuti i turskog pisaca i državnika Ahmeta Dževdeta, zajedno s bosanskim valijom Osman-pašom, boravi u Kiseljaku 1864. godine.

"Ovdje sam vidio čudnu mješavinu svijeta koji je došao piti ovu vrlo ljekovitu vodu. Ovamo ljeti dolazi svijet sa svih strana, pa čak i iz Austrije. Ranim jutrom možeš vidjeti Bošnjake u čalmama i dugim fesovima, popove u raznim mantijama, Austrijance u šeširima i druge razne nošnje, kako u ruci drže tas (malu bakrenu čašu, prevučenu kositrom) i piju kiselu vodu, a onda se mirno i dostojanstveno šeću po parku. Voda je kisela i ima mnogo plina, pomoću kojega izlazi iz zemlje kao vodoskok. Ovu vodu pije svijet u velikoj mjeri iz tasova, lijeva je u boce i šalje čak u Austriju. Ova je voda vrlo dobro sredstvo zatvor. A čudno je što svako drugo sredstvo za otvor slabi trbuh i crijeva, dok ova voda upravo protivno djeluje. Ona jača trbuh i povećava tek. Ranim jutrom napije se čovjek vode do mile volje i popije bijelu kavu, s osobitim apetitom ruča, a onda jedva dočeka večeru. Zainteresiralo me je to što ova voda ima oprečna svojstva, otvaranje i hranjivost, te za to upitah jednog liječnika, koji mi odgovori da ova voda još nije tačno analizirana, te se i ta tajna još ne zna, ali da svakako u njoj ima magnezija i željeza. Kratko rečeno, ovo je krasna i prokušana ljekovita voda. Kao što zimi idu ljudi iz Carigrada u tople krajeve Italije, trebalo bi još više ovamo dolaziti za ljetnog vremena. To ne bi bilo ni teško: Dunavom i Savom do Broda, a onda ovamo kolima".

Lijep opis Kiseljaka 1857. godine dao je ruski diplomata Aleksandar Giljferding u putopisnom djelu "Putovanje po Hercegovini, Bosni i Staroj Srbiji". On mineralnu vodu u Kiseljaku uspoređuje s onom u Rohitschu u Štiriyi (sada Rogaška Slatina u Sloveniji), iznoseći detaljne podatke o načinu njene upotrebe i uspjesima koje izaziva, kao i o broju, te strukturi gostiju koje tu susreće. Za okolnu prirodu kaže "mogla bi zadovoljiti i najosjetljiviju publiku".

Novi, veliki zamah razvoju Kiseljaka dala je izgradnja kolske ceste Sarajevo-Brod, 1863./64. godine, te cestovno povezivanje s mjestom Visoko (1865.), a u sklopu toga i odluka vlasti da Kiseljak (uz Ševarlije i Vranduk) bude jedno od tri službena konačišta putnika koji su iz Broda dolazili u Sarajevo (za putnike koji su putovali u suprotnom pravcu kao konačišta su određeni Vitez, Žepče i Derventa). Turisti sada u Kiseljak dolaze lakše i jednostavnije, a svraćaju i imaju priliku kušati ljekovitu vodu i putnici prolaznici. Historičar Hamdija Kreševljaković nabraja na desetine hotela, ugostiteljskih radnji, hanova i menzilhana u Kiseljaku i okolini, koji rade do Prvog svjetskog rata. Neki će poslije ratnih dešavanja prestati s radom, ali se zato otvaraju novi.

Englez Arthur Ewans, koji je u Kiseljaku boravio 1875. godine, o kiseljačkom hotelu u koji se smjestio govori kao o najboljem koji je vidio u Bosni, i jedinom u kojem je noćio u krevetu, tvrdeći kako je taj hotel u rangu s evropskim. Drugi Englez James Creagh, pak, u svojoj knjizi "Na granici Evrope i islama", izdanoj 1876. godine u Londonu, okus kiseljačke mineralne vode uspoređuje s okusom vode iz francuskog ljetovališta Vichy, kazavši kako voda, po okrjepljujućoj i osvježavajućoj snazi, daleko nadmašuje francusku. Još neki Englez, koji je ostao anoniman, objavio je u "Revue Britanique" zapis o Kiseljaku, opisujući vjersku svečanost, a budući se radi o ljetnom dobu, vjerojatno je u pitanju bio Ilindan. I on dojmljivo opisuje uživanje ljudi u mineralnoj vodi, a također opisuje tradiciju i svečanost, kao i posude iz kojih se pije voda. Pruski konzul u Sarajevu, dr. Otto Blau, piše, pak, da se mineralna voda pod imenom

"Johannisbrunnen" izvozi u Dalmaciju i Štajersku, te se vodom mijesi vrlo ukusan kruh, kasnije poznata kiseljačka pogačica.

Izgradnja ceste je u razvojnom smislu trebala donijeti svekoliki napredak, što se ipak nije desilo. Austrijski stručnjak za gradnju cesta Baliff u februaru 1879. godine (nepunu godinu nakon dolaska Austro-Ugarske) opisuje loše stanje ceste, te navodi kako je od Broda do Kiseljaka putovao osam dana. U narednom razdoblju nove vlasti učinile su mnogo na razvoju svekolike infrastrukture, pa tako i cesta, što je uvelike potaknulo opći razvoj, pa i u Kiseljaku.

To dovodi do interesa investitora za izgradnju novih smještajnih kapaciteta za mnoge turiste i putnike. Finansije ulažu domaći ali i sarajevski trgovci (Lovro Franić,Šišić sa Han Ploče, Mutapi, Mara Odović, Stjepan Pordušić-Poljke, Nikola Kujundžic, Vaso Hadći Ristić, Petraki Petrović zalaže 1.600 dukata pa Salom zvani Princ, Đordije Ristić iz Mostara i mnogi drugi).

Grade se hoteli, trgovine i radnje za obrt. Kiseljak poprima obrise urbaniziranog središta modernog tipa za ta vremena. Navedena obitelj Salom vlasnik je hotela "Grand" i "Kiseljak", koji već tada imaju napajanje strujom.

Dolaskom austrijske vladavine stanje u Kiseljaku se prepoznatljivo brzo mijenja ka boljem. Zatečeni poslužni objekti nastavljaju s radom, a otvaraju se i novi. Kiseljak se u mnogo čemu mijenja, ponajprije zahvaljujući austrougarskoj politici izgradnje saobraćajnica, što omogućava Kiseljaku ubrzani razvoj. Uspostavom austrougarske vlasti, prema Hamdiji Kreševljakoviću, grade se mnogi novi objekti, uz one stare u vlasništvu Murtića, Grbavaca, Alića, Avdagića, Mujića, Ramića, Dugalića, i mnogih drugih. Kiseljak u to vrijeme naglo raste i po broju pučanstva, prije svega zahvaljujući prilivu ljudi iz Kreševa i Fojnice, To je vrijeme kada u Kiseljak dolazi i znatan broj židovskih obitelji (aškenazi), koje su u Kiseljaku podigle ili kupile poveliki broj zgrada. Dolaskom Židova posluživanje i ponuda roba, kako u hotelima tako i u trgovinama, dobija savremeni i novi oblik, ali dolazi i do povećanja broja djelatnika. Godine 1886. godine iz Beča je poslan dvorski savjetnik dr. E. Ludwig, koji pravi prvu stručnu analizu mineralne vode. Zaključak ovog stručnog čovjeka je bio iznimno pohvalan. Analiza je pokazala sastav po kojem ta voda predstavlja specijalitet među evropskim mineralnim vodama. U to vrijeme i na planu kulture dolazi do vidnog napretka. Godine 1913. otvara se Hrvatski dom kulture, te djeluju nacionalna društva Napredak i Preporod. Osniva se nogometni klub, sportske udruge Sokoli i Sokolice, Vatrogasno društvo i itd. Između dva svjetska rata Kiseljak ne zaostaje u razvoju. Postaje općinsko središte. Otvaraju se mnoge društvene ustanove i institucije. Povećava se broj škola, otvaraju se proizvodni pogoni, raste broj žitelja, a samim time i u stambenom i u infrastrukturnom pogledu dolazi do velikih iskoraka.

Poseban i veliki napredak Kiseljak, u smislu urbane gradske sredine, ostvaruje nakon Odbrambeno-oslobodilačkog rata, izgradnjom velikog broja objekata kolektivnog stanovanja (u posljednjih 15 godina skoro 1500 stambenih jedinica, a u fazi gradnje je njih još oko 300), zatim uređenjem parkovskih površina, te izgradnjom i uređenjem obrazovnih, kulturnih i sportskih objekata.

Poseban značaj u razvoju urbane gradske sredine ima i izgradnja modernih gradskih saobraćajnica i ulica.

III. - OBRAZLOŽENJE PRAVNIH RJEŠENJA

Odredbom člana 1. propisan je predmet Zakona.

Odredbom člana 2. je propisano da se Grad Kiseljak sastoji od naseljenih mjesta koja su se prema evidenciji Federalnog zavoda za statistiku nalazila u okviru Općine Kiseljak na dan stupanja na snagu ovog zakona.

Odredbama čl. 3., 4. i 5. je propisano da je Grad Kiseljak jedinica lokalne samouprave i ima svojstvo pravne osobe, da su samoupravni organi Grada Kiseljak Gradsko vijeće i gradonačelnik i propisan je njihov izbor i druga pitanja.

Odredbom člana 6. je propisano da Grad ima Statut te ostala pitanja koja se rješavaju statutom.

Odredbom člana 7. je propisano da je Grad Kiseljak pravni sljednik Općine Kiseljak.

Odredbama člana 8. se reguliše pravno sljedništvo Grada Kiseljak u odnosu na Općinu Kiseljak. Ova odredba je neophodna kako bi se osigurao kontinuitet izvršavanja nadležnosti vijeća, načelnika i organa uprave.

Odredbom člana 9. je propisano da će općinski vijećnici Općine Kiseljak izabrani na lokalnim izborima za Općinu Kiseljak održanim 2024. godine donijeti Privremenu statutarnu odluku Grada Kiseljak u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, koja će važiti do donošenja Statuta Grada.

IV. – USKLAĐIVANJE SA PROPISIMA EU

Ne postoje izvori prava EU sa kojim je potrebno vršiti usklađenost.

V. - SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati sredstva iz Budžeta Federacije BiH.

XXX

Federalno ministarstvo pravde se u pripremi Zakona obratilo Uredu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije, a koji je dostavio mišljenje broj: 01-05-02/1-02-144/26 od 12.02.2026. godine, te u kojem se navodi da na tekst Zakona nemaju primjedbi.

Isto tako pribavljeno je i mišljenje Federalnog ministarstva finansija – financija broj: 06-02-4-1359/26 od 20.02.2026. godine, u kojem je navedeno „da Federalno ministarstvo finansija, u okviru svoje nadležnosti, a na osnovu dostavljenog obrazca IFP-NE, ističe da za provođenje Zakona, nisu planirana finansijska sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine, niti je za provođenje istog potrebno osigurati finansijska sredstva".